СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

Рôкъ VI. — Мт. Кармель, Па. Четвергъ 3-го Лютого 1898. — Число 5.

Календарь.

Лютый.		
3	Ч.	Тимотей
4	П.	Климентъ, Агатангела
5	С.	Ксенія преподобная
6	Н.	МЫТ. и ФАРИС. Григорій б.
7	П.	Ксенофонтъ, Аркадій
8	В.	Іоанъ Златоустъ
9	С.	Єфремъ

Змѣстъ

УВАГА.

Хотячій приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
P. O. Box 418
OLYPHANT, PA.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Приступили слѣдуючі новѣ члены до „Р. Н. Союза" въ мѣсяцю Децемб. 1897 р.

		Число въ гол. книзѣ:
	Зъ Simpson, Pa.	
1.	Гичка Алексій	587
2.	Токарчикъ Мар.	786
	Зъ Shenandoah, Pa.	
3.	Бѣжко Андрѣй	573
	Зъ Jersey City, N. J.	
4.	Даньковскій Як.	723
5.	Шмайда Осипъ	722
6.	Климковскій Арс.	722
7.	О. Пôдгорецкій М.	780
	Зъ Mc Adoo, Pa.	
8.	Попикъ Яцко	665
9.	Нестерякъ Петро	665
10.	Корхъ Михаилъ	666
11.	Зазуля Ив.	666
12.	Зазуля Стеф.	667
13.	Ярощакъ Петро	667
14.	Потоня Ив.	712
15.	Пупко Мих.	712
16.	Кмецъ Яношь	713
17.	Конкушь Яношь	713
18.	Возьный Мих.	714
19.	Ярошь Стеф.	714
	Зъ Pittsburg, Pa.	
20.	Мишковскій Мих.	715
21.	Бовдишь Андрѣй	715
22.	Осика Мартинъ.	723
23.	Хараманъ Ив.	724
24.	Одреховскій Ив.	724
25.	Сейка Мих.	730
26.	Пушкаръ Семанъ	730
27.	Мацьканиць Теоф.	731
28.	Пасерба Ив.	731
29.	Грицьканичь Стеф	732
30.	Пирчь Ив.	732
31.	Фецяшко Конд.	733
32.	Проць Мих.	733
33.	Шестакъ Антôнъ	734
34.	Похна Стеф.	734
35.	Воробель Ив.	735
36.	Шимчикъ Юрко	775
37.	Дуркотъ Василь	777
38.	Порада Дмитро	778
39.	Старчакъ Мих.	778
40.	Сôжко Амврозій	779
41.	Рогахъ Андрѣй	779
	Зъ Ansonia, Conn.	
42.	О. Бончевскій Ан.	780
43.	Лукачовскій О.	782
	Зъ Centralia, Pa.	
44.	Живанъ Василь	781
45.	Дуда Ив.	781
	Зъ Mt. Carmel, Pa.	
46.	Мацѣевскій Тео.	772
47.	Руснакъ Матѣй	782
	Зъ Mayfield, Pa.	
48.	Надвоскій Ан.	574
49.	Гомчакъ Мик.	574
50.	Лучканичь Онуф.	574
51.	Вахна Теодоръ	575
52.	Нестетъ Василь	588
53.	Ґрабчакъ Микита	588
54.	Спульникъ Олекса	589
	Зъ St. Clair, Pa.	
55.	Ґалянъ Микола	785
	Зъ Shamokin, Pa.	
56.	Худинця Гав.	662
57.	Грицишакъ Мих.	663
	Зъ Olyphant, Pa.	
58.	Ковальчикъ Лавр.	591

Справозданє касове „Союза" за мѣсяць Децемберъ 1897р.

Simpson, Pa. Члены	$30.50
McAdoo, Pa. Бтатство св. Володимира	65.50
Yonkers, N. Y. Члены	6.25
Shamokin, Pa. Братство св. Кир. и Метод.	76.30
St. Louis, Mo. Братство св. Арх. Михаила	10.50
Elmira, N. Y. Братство св. Арх. Михаила	11.00
Shenandoah, Pa. Братство св. Арх. Михаила	17.50
Waterburry, Conn. Члены	5.00
Jersey City, N.J. Члены	51.00
Pittsburg, Pa. Братство св. О. Николая	75.75
Рашетаръ Иванъ	2.00
Centralia, Pa. Члены	6.00
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Димитрія	23.75
Mt. Carmel, Pa. Братство св. АА. Петра и Павла	21.50
Mayfield Pa. Грабчакъ Микита	1.25
Спульникъ Олекса	1.25
Olyphant, Pa. Братство св. І. Хрестителя	72.25
Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	22.75
Mayfield, Pa. Братство св. Кир. и Мет.	62.50
St. Clair, Pa. Братство Пресв. Богородицѣ	14.50
Lansford, Pa. Братство Рож. Пресв. Дѣвы	33.50
Oldforge, Pa. Корбелякъ Яковъ	3.00
West Troy, N.Y. Братство св. О. Николая	30.50
Scranton, Pa. Роздѣльскій Григорій	1.50
Ridge, Pa. Соха Василь	0.50
Jersey City, N. J. О. Пôдгорецкій Мик.	1.00
Ansonia, Conn. О. Бончевскій Ант.	1.00
Trauger, Pa. Фариннякъ Иванъ	2.00
Jamesport, N. Y. Захаръ Пастернякъ	2.50
Buffalo, N. Y. Братство св. І. Хрестителя	4.50
Разомъ . . .	$657.05

Пригадуємо членамъ „Р. Н. Союза", що въ нашôй касѣ є готового гроша **$4027.79**, та що „Союзъ" чимъ разъ больше позыскує собѣ прихильникôвъ помѣжь народомъ. Въ октобрѣ приступило до насъ 100 новыхъ членôвъ, въ децемрѣ 58, а въ януарѣ зголосилось знова вже до 70 членôвъ. — Въ мѣсяцю мартѣ сего року будемо приниматп членôвъ до „Союза" зовсѣмъ безъ вступного, але лишь такихъ, що не мають еще 35 лѣтъ житя. Нехай же кождый спѣшить ся и корыстає зъ той способности, та другихъ до „Союза" притягає такъ, щобысмо до головнои конвенціи мали що найменше 2000 членôвъ!

Вôдповѣдь „Свѣтови".

Понеже вôдъ якогось часу о. Гр. Грушка, „уніяцкій" священникъ, бувшій потôмъ черезъ два тыжнѣ протоерей, а теперь рускій православный священникъ въ Олдфорджь, Па. — старається всякими нечесными способами въ своимъ „Свѣтѣ" нашому „Союзови" шкодити, то мы уважаемо за конечне въ той справѣ где-що вôдповѣсти. И такъ въ другôмъ числѣ „Свѣта" за той рôкъ дивується дуже о. Грушка, що „Союзъ" не є анѣ православный анѣ уніяцкій, а потôмъ каже, що урядникамъ „Союза" не можна своихъ центôвъ повѣрити. На тое скажемо, що „Союзъ" справдѣ не є и не буде анѣ православный, анѣ уніяцкій, але есть и буде народный-рускій. „Союзъ" не є на тоє, якъ є „Свѣтъ" и о. Грушка, щобы пôдюджувати людей одныхъ на другихъ, щобы сварили ся и доходили котра вѣра лѣпша, але есть на тоє, щобы людей спомагати на выпадокъ нещастя и послѣ силъ стараютсѧ, щобы они просвѣчались та жили межи собою въ любви и згодѣ. Чи можна урядникамъ „Р. Н. Союза" повѣрити свои центы, о томъ знають найлѣпше самѣ члены „Союза", а и видить цѣлый свѣтъ, що „Союзъ" хочь организація не велика и молода ще, а прецѣнь має вже понадъ чотыри тысячѣ долярôвъ готового гроша въ касѣ. Зрештою зъ людскими центами въ „Союзѣ" має до роботы хиба оденъ лишь касіеръ п. Юрій Хилякъ, а се прецѣнь такій чоловѣкъ, котрого всѣ Русины дуже добре знають и котрого еще нѣхто о якесь циганьство або нечестность не пôдозрѣвавъ, хиба оденъ о. Грушка. — Але дармо — „хто ѣсть фляки, гадає, що й другій такій." Такъ сталось и зъ о. Грушкою. Мы бы радили о. Грушцѣ, щобы собѣ не сушивъ головы грошами „Союза", а радше пригадавъ собѣ якъ то вôнъ газдувавъ людскими центами въ Jersey City, а може и еще где...

О балю вôдбувшôмъ ся въ Olyphant, Pa. зъ нагоды пôврôчнои конвенціи „Союза", а котрый такожь о. Грушцѣ не подобаєсь говорити не будемо, бо баль той уряджувала Олифантска читальня а не „Союзъ" якъ о. Грушка думає.

УВАГА.

Просимо, щобы секретарѣ точно декляраціи, повѣдомленя и выказы выповняли и засылали, а члены дарували намъ, що грамотъ на часъ не достали. Причинами того есть перепроваджене ся секретара на друге мѣсце, нагромаджене ся роботы зъ причины кôнця року и конвенціи, а особливо тое, що старй грамоты вже выйшли, а новй заордерованй, але еще не готовй. Скоро тôлько будуть готовй сейчасъ зачнемо розсылати. Просимо уважати еще на тоє, що „Союзъ" зростає теперь дуже скоро, въ наслѣдокъ чого робота секретарска такожь значно збôльшилась. Замѣтити слѣдує такожь и те, що хотяй бы котрый членъ зъ вины секретара грамоты не дôставъ, то помимо того не тратить своихъ правъ и въ разѣ нещастя таку саму запомогу дôстане якъ и той що грамоту вже має, если тôлько членъ той обовязки свои точно сповняє.

ВЫДѢЛЪ „РУСКОГО-НАРОДНОГО СОЮЗА".

ЗАМАХЪ НА СВОБОДУ ПРЕССЫ.

Въ сенатѣ вашинґтонскôмъ вôдважився ся сенаторъ Ellsworth поставити біль, котрый мавъ бы обкроѣти свободу печатного слова. Сей біль дикій въ цѣлôй Америцѣ принято зъ обуренемъ, а навѣть републикане вôднеслись до него ворожо. Нема найменшои надѣѣ, щобъ сей біль бувъ принятый, однакъ важне то вже, що такій біль мôгъ появити ся въ сенетѣ. Се на кождый способъ цѣкавый проявъ. Треба бы застановитись, що спонукало сенатора републиканского до обкройованя свободы прессы, тои прессы, котра въ Америцѣ до теперь тѣшила ся найбôльшою свободою, не знала нѣ цензуры, нѣ конфіскаты.

Мы думаемо, що капіталісты, загроженй въ своихъ интересахъ черезъ организаціи робôтничй и ихъ газеты, хотять черезъ обкроєне свободы прессы свои интереса забеспечити. Нынѣ пресса капіталістична не згадує нѣколи въ своихъ шпальтахъ про рухъ робôтничій въ Америцѣ — де можуть капіталісты то обкроюють право голосованя робôтникамъ, а теперь намагають ся ограничити свободу прессы въ интересѣ своихъ правъ. Мы дочекаемо ся еще такихъ часôвъ въ Америцѣ, що капіталісты всѣми правными и неправными способами постарають ся позбавити правъ робôтникôвъ въ горожанскôмъ житю. Та и ничь дивного. Если двѣ клясы — капіталісты и робôтники выступають рѣшучо до борбы, тй двѣ клясы въ борбѣ не будуть перебирати въ средствахъ. — До теперь тои борбы не було такъ наглядно видно. Нынѣ, коли робôтники чимъ разъ сильнѣйше лучать ся въ свои организаціи и выступають свѣдомо до борбы противъ капіталістôвъ, тй послѣднй заступаючи свои интереса, а маючи цѣлу власть нынѣ въ своихъ рукахъ, дорогами, якими имъ пригôдно боронять своихъ интересôвъ. Мы робôтники не маючи до теперь нѣ одного заступника нѣ въ сенатѣ нѣ въ посольскôй палатѣ, мусимо боронити своихъ интересôвъ внутрѣшною своєю организацією, своими часописями, агітацією устно и т. д.

Освѣченй народы въ Америцѣ, Американцѣ, Нѣмцѣ, Поляки и др. мають свои робôтничй товариства, свои часописи, своихъ знаменитыхъ агітаторôвъ, котрй працюють усильно въ интересѣ робôтничои клясы. Мы Русины нынѣ въ Америцѣ

(Продовжене на другôй сторонѣ.)

ЯКЪ ПАНЪ СОБѢ БѢДЫ ШУКАВЪ,

Казка

ИВАНА ФРАНКА.

(Дальше).

— Такъ є — думавъ вôнъ. — Тй люде мовь дѣти: кажуть, що битй, а не кажуть за що. Наслѣдки власнои своеи вины и пôдлоты называють бѣдою. Бажають спасти ся вôдъ неи, а не позбувають ся своихъ блудôвъ. Вôдъ теперь маю певну мѣру въ руцѣ, маю ключь до пôзнаня людскои вдачѣ. Хто каже, що бѣда ему, у того або сумлѣне нечисте, або голова немудра. Тою мѣрою буду ихъ мѣрити и всѣмъ покажу, що добре на тôмъ выйду. А передовсѣмъ зъ моихъ слугъ не стерплю анѣ одного у себе, котрый заикне ся про бѣду.

И пôшовъ панъ до касіера, що похиленый числивъ и числивъ при свѣтлѣ лойовои свѣчки.

— Ну, що-жь тамъ у тебе, моспане? — спытавъ панъ.

— Бѣда, ясный пане — въ тôмъ мѣсяци доходы не покрывають выдаткôвъ.

— А такъ? — сказавъ панъ червонѣючи зъ гнѣву. — Добре, завтра вôддаси менѣ моспане касу и книги, не маєшь у мене больше мѣсця.

— Але-жь ясный пане — простогнавъ касіеръ, блѣднѣючи цѣлый якъ хуста, панъ одначе не слухавъ. Ишовъ на гумна, де гуменный тôлько що скôнчивъ переглядъ худобы, пригнанои зъ пашѣ.

— А щожь тамъ, гуменный, якъ у васъ иде? — спытавъ панъ.

— Бѣда, ясный пане, десь пастухъ въ лѣсѣ двѣ коровы згубивъ.

— Здаси завтра свою службу иншому, я больше не потребую твоеи службы.

— Але ясный пане — йойкнувъ гуменный мовь громомъ пораженый, але панъ бувъ уже далеко. Тамъ конюшій доглядавъ, якъ поєно зъ дубовыхъ ведеръ паньскй цуґовй конѣ.

— А що тамъ, пане конюшій? — крикнувъ зъ далека панъ.

— Та бѣда, ясный пане, буланый оґерикъ зломивъ ногу.

— Тамъ до чорта! — крикнувъ панъ. — Прійдешь менѣ завтра до обрахунку, не маєшь у мене больше службы.

Конюшій станувъ мовь обмытый зимною водою и мнявъ въ руцѣ здоймленый капелюхъ, але не сказавъ анѣ слова. Тымчасомъ панъ ишовъ уже напротивъ польового, котрый вертавъ зъ поля.

— Ну, що тамъ у поли? — запытавъ его коротко.

— Бѣда, ясный пане, вчорашній градъ вытовкъ намъ ланъ вôвса пôдъ лѣсомъ.

— Не маєшь аспанъ вôдъ завтра въ мене службы! — ревнувъ панъ и якъ бѣсноватый побѣгъ дальше. Напротивъ него поважно ступаючи и оглядаючи ся довкола йшовъ головный завѣдатель паньскихъ посѣлостей, чоловѣкъ хотяй зъ гербомъ шляхотскимъ, але зъ жидôвскою душею. Тримавъ вôнъ цѣлу службу въ клѣщахъ, пильнувавъ усего, занобѣгавъ и щадивъ, знаючи, що чимъ больше буде на купѣ, тымъ больше можна зъ тои купы взяти для себе, не лишаючи анѣ слѣду анѣ пôдозрѣня. И теперь власне вôнъ обчислювавъ, що въ минувшôмъ мѣсяци природо для его кишенѣ и до якои сумы заокруглить ся збита вже кабза, за котру думавъ въ коротцѣ набути одно зъ гарныхъ дôбръ въ близкôмъ сусѣдствѣ.

— Ну и що-жь тамъ, пане брате? — сказавъ до него панъ.

— Все добре, ясный пане — усмѣхаючи ся сказавъ завѣдатель.

Ажь зôтхнувъ панъ, ажь на серци ему полекшало. Вѣчна бѣда, вôдъ котрои зачинали свои вôдповѣди найстаршй и нѣбы найвѣрнѣйшй слуги его вôтця, зачала наповняти его перестрахомъ. Зачинавъ чути ся окруженымъ злодѣями, розбишаками и опришками. То-жь незвычайно урадувавъ ся побачивши хотяй одного чесного чоловѣка, у котрого сумлѣне чисте, котрый затымъ не мавъ потребы своихъ провинъ або лѣнивства покрывати тымъ глупымъ и безбожнымъ выразомъ „бѣда". Щиро стиснувъ панъ руку вѣрного слуги и приятеля и пріязно зъ нимъ розмовляючи пôйшовъ до дому.

IV.

Була нôчь, чудова, тиха, ясна и тепла нôчь липнева. Не клеѣвъ сонъ паньскихъ повѣкъ и дивнй якісь думки снували ся въ головѣ. Вставъ панъ, надѣвъ на себе легкій плащь полотняный и выйшовъ зъ покою. Йдучи корѣдоромъ до головныхъ дверей и переходячи побôчь комнатокъ, де жили старшй офіціалісты, вôнъ чувъ якійсь глухій плачь въ покою старого садôвника, конюшого и польового. Кождый зъ нихъ бувъ самъ зô своєю грызотою. жаденъ може не знавъ, що така сама доля спôткала и иншихъ крôмъ него. Кождый може крывъ передъ другимъ свôй бôль, щобы теперь въ темнôй самотѣ тымъ сильнѣйше почувати его уразы. Встыдно якось и негарно зробило ся панови на души; якъ злочинець, гоненый голосомъ власного сумлѣня, утѣкавъ вôнъ здовжь темного корѣдора, стиха вôдомкнувъ дверѣ входовй и выйшовъ на подвôре.

Ясно було, якъ у день. Не оглядаючи ся поза себе йшовъ панъ зъ разу скоро, а потôмъ чимъ разъ поволѣйше и не глядѣвъ куды йде. Ишовъ и думавъ, а радше пôвголосомъ розмовлявъ самъ зъ собою.

— Мавъ же бы я помыляти ся? Мала-жь бы сеся бѣда бути чимсь правдивымъ, дотыкальнымъ, сильнѣйшимъ вôдъ людей и пануючимъ надъ ними помимо ихъ волѣ? Але въ такôмъ разѣ мусѣвъ бы я про неи щось знати. Кôльканайцять лѣтъ посвятивъ я науцѣ, пôзнаваню минувшины, теперѣшности и окружаючои насъ природы, а про бѣду якъ про щось дотыкального я не чувъ. И теперь хочь и якъ напружую свою думку, нѣгде еѣ не можу добачити. Въ природѣ є порядокъ и гармонѣя всѣхъ рѣчей, певнй незмѣннй законы, але бѣды нѣякои нема. И помѣжь людьми є такожь певна гармонѣя, порядокъ усвяченый закономъ и переказами бувальщины, але и тутъ нема бѣды якъ якогось вôдрубного закона, якъ видимого явища. Нѣ, моя правда, бѣда, то лише прикрывка неспосôбности або нечистого сумлѣня.

— Неправда, вôдозвавъ ся лагôдный, але певный голосъ тутъ-же обôкъ него. Безъ особливого страху або зачудуваня оглянувъ ся панъ, бо-жь прецѣнь не було чого страхати ся, вôнъ бувъ на своимъ подвôрю, а нôчь була така ясна.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.
The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рочна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA"
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продолженіе зъ стороны першои)

вôдограємо подлу ролю въ борбѣ противъ капіталізмови. Крôмъ нашои часописи анѣ одна друга часописъ руска не служить вѣрно и ясно справѣ робôтничôй. Православна преса стоить пôдъ цензурою россійского ряду и навѣть не може выступити зъ ясною робôтничою програмою, она мусить заповняти свои рубрики дурными агітаційными статями и мусить служити тымъ панамъ, котрѣ єй платять. Той нашъ милый „Вѣстникъ" вôдъ милого „Соединенія" вчепивъ ся гр. к. Русинôвъ и плете, якъ въ горячцѣ — не дивниця, якъ хто нѣчого не знає, то и не може нѣчого другого навчити. А передъ сорому намъ. Мы въ исторіи вже кôлька разôвъ подлу ролю вôдгравали, але щобъ мы мали еще въ Америцѣ таку ролю вôдогравати, себѣ было ажь надто подло для насъ.

Процесъ газельтонскои рѣзнѣ знову вôдложеный.

Процесъ противъ звѣсного мордерцѣ-шерифа Мартина и єго 80 товаришôвъ, котрѣ змочили руки въ кровавôй купели Лятимерскôй, мавъ вже росночатися минувшого тыжня, однакъ вôдложено єго на кôлька мѣсяцѣвъ, та можна сподѣватися, що така проволока ще не послѣдня — звѣсна рѣчь въ американскôмъ судовництвѣ.

Тай зъ той цѣлои комедіи процесовои, хоть она и вôдбуде ся не богато можна чого доброго сподѣвати ся. По-за шерифомъ Мартиномъ стоить цѣла зграя розбôйникôвъ углѣвыхъ, черевастыхъ панкôвъ, котрѣ готовѣ дати величезнѣ сумы, щобъ лишь робôтникамъ не вчинено справедливости. Того манекина, що колише ся на креслѣ и зве ся дзьодзь, не велика штука мати за грошѣ. Вôнъ на те выбраный, щобъ набивъ кишеню, а вôдтакъ другому вôдступае мѣсце, щобъ и другій попасъ ся. Тыхъ крикливыхъ брехунôвъ лоєрôвъ, та ихъ якъ псôвъ въ кождômъ навѣть маленькôмъ мѣсточку. Они якъ почують грошѣ то якъ псы до стерва позбѣгають ся. По цѣлому свѣтѣ адвокаты ведуть адвокатске „ремесло", але вже такои зволочи, якъ американскої посѣпаки, то певно на свѣтѣ нема. А тыхъ преславныхъ судіѣвъ прияжныхъ не перекупляти? Грôшь знайде всюды приступъ, а тымъ бôльше до дѣравои кишенѣ дурного фармера. Все пôйде гладко, а такихъ кровавыхъ танцѣвъ, якъ въ Latimer дочекаємо ся за панованя капіталістôвъ богато-богато, поки чаша не переллє ся.

„МАДЯРСКА СВОБОДА."

Мы въ своимъ часѣ говорили въ „Свободѣ" про страйкъ робôтникôвъ на Угорщинѣ пôдчасъ живъ. Мадярскій панове настрашились сего робôтничого руху и ухвалили въ парляментѣ угорскômъ законъ, котрый бы разъ на завше положивъ конець такимъ выбрикамъ бутного хлопства.

Цѣлый сей законъ носить на собѣ знамена ганьбы и пôдлоты угорскои шляхты и панôвъ. Цѣлый сей законъ, котрый силою своєю пôдчиняє робôтника панови, робить робôтника середновѣчнымъ панщизнянымъ рабомъ, можливый хиба въ такôй варварскôй Угорщинѣ, а не въ цивілізованôй Европѣ, при самôмъ кôнци девятьнацятого столѣтя.

Послухайте, якъ гласить оденъ параграфъ того закона. Параграфъ 37 каже такъ: „Если робôтники не появлять ся при роботѣ, або зъ мѣсця роботы вôддалять ся, власти суть обовязанѣ, на жаданє працодавцѣвъ, выконанє роботы здѣйснити и всейчасъ потрѣбнѣ средства до сего ужити. Противъ дѣланя властей въ тôй справѣ нема нѣякого вôдклику". — Простыми словами каже той параграфъ такъ: Якъ робôтникъ не появить ся до роботы, або зъ поля забере ся домôвъ, мае право панъ єго змусити до роботы, а якъ-бы не схоче послухати, то власти (старосты и пр.) кажуть робôтника жандармами пострѣляти.

И таке право смѣло появити ся въ конституційнôй державѣ въ Европѣ? Найже-жъ хто скаже, чи не панщина на Угорщинѣ? Рôвночасно ухвалили тѣ самѣ злодѣѣ зъ парляменту обходити торжественно 1898 рôкъ яко памятку знесеня панщины. Чи-жъ то не смѣхъ? Доки то еще буде стогнати народъ пôдъ ярмомъ тыхъ безсовѣстныхъ панôвъ? — Мѣркуйте Братя угорскій Русины въ Америцѣ. Мѣркуйте, яку долю кують мадярскій паны для вашихъ батькôвъ, братôвъ и кревныхъ. Мѣркуйте Братя, котрѣ масте волю повернути на свою батькôвщину. Вы зажили вже свободы-волѣ. Вы певно инакше будете обходити 50 лѣтну рôчницю знесеня панщины, якъ тѣ лукавѣ паны, що законами роблять зъ васъ простого робучого вола безъ власнои волѣ и особистои свободы.

Вѣсти про робôтничій рухъ въ московской Руси.

Одна нѣмецка робôтнича газета отримала зъ Кієва два летучѣ письма зъ датою 8. и 31. грудня, котрѣ выдавъ кієвскій робôтничій комітетъ. Перше письмо мѣстить перегляд руху робôтничого въ Кієвѣ за остатнє пôвроче и каже, що черезъ страйки, грозьбы страйками и невдоволенє станъ робôтникôвъ въ деякихъ фабрикахъ полѣпшивъ ся, деякѣ предпринимцѣ скоротили часъ працѣ, иншѣ пôдвысшили платню а третѣ обѣцяли выплачувати платню правильно. Хочь тѣ уступства для робôтникôвъ зô стороны властителѣвъ фабрикъ не суть великои вартости, але для робôтникôвъ не суть послѣднои ваги. Газъ тому, що робôтники въ єдности и взаимнôмъ довѣрю пôзнали свою силу та полѣпшенє своеи долѣ; а по друге, що и таке варварске правительство якъ московске примусить занятися положенємъ працюючихъ масъ, о чѣмъ переконує страйкъ 35.000 петербурскихъ ткачѣвъ, котрыхъ деякѣ жаданя, якъ управильненє часу роботы, правительство поперло. — Тѣ летучѣ письма розкинено въ 25 фабрикахъ. Полиція арештувала 30 робôтникôвъ и зробила 40 ревізій по домахъ, але не выкрыла виновникôвъ, бо всѣ згôдно вôдповѣдали, що тѣ письма найшли на улици и длятого всѣхъ выпущено на волю. Мы зô своєи стороны додамо, що гнеть, вызыскъ и абсолютизмъ, якій нынѣ панує въ державѣ бѣлого царя, може змѣнити лише борба працюючихъ масъ зъ вызыскувачами. Сли вся маса робучихъ рукъ свѣдомо стане до борбы за свою долю, тогды нѣчого не вдѣють полиція и жандармы, мільонôвъ не запакує въ тюрму анѣ не зашле въ Сибирь, а тогды мусить змѣнити ся правительство, зъ котрого змѣною рѣшить ся доля Руси-Украины та нашихъ рôдныхъ гнетеныхъ братôвъ.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Письмо зъ Jersey City, N. J.

Новый священникъ.— Читальня.— Рускій вечерокъ (баль) зъ танцями. — Школа—Рускій клюбъ.

Зъ великою пріятностію сѣдаю, щобъ де-що написати до нашои „Свободы", та не абы що, але щось цѣкавого, а може и примѣрного для нашихъ братôвъ въ ширôкôй Америцѣ, о нашихъ Jersey Cit скихъ Русинахъ.

Отожь мы бѣдни Русины жили и живемо въ богатôмъ портовôмъ мѣстѣ Jersey City надъ славною рѣкою, що зве ся „Hudzon" таки близько Атлантійского Океана въ сусѣдствѣ богатыхъ мѣстъ Ню Йоркъ и Бруклина. Все то, можна сказати, якъ бы одно величаньске мѣсто, котре тôлько дѣлить крестъ водяный помѣжъ собою. Ту есть всякого богатства, всякого добра якє тôлько земля создала. Але мы Русины якъ бѣдни такъ бѣдни, хотяй замешкуємо вже якихъ 16—18 лѣтъ у тôй благодатнôй околици. Бѣдни, та еще и мало свѣтъ о насъ знае, а сели знае, то зъ лихои стороны, хотяй мы не винни тому, отъ така вже наша доля. Але що було то минуло, не будемо рушати старѣ та гнилѣ лахи, мы радше напишемо якъ єсть теперь, а теперь можемо троха похвалитись, що у насъ блеснуло лучею теплого сонця у наше вôконце. Мы хотяй пробудились за пôзно, але жваво не лѣниво беремось до працѣ самѣ надъ собою.

Зъ початкомъ грудня прибувъ до насъ молодый священникъ Николай Пôдгорецкій и якъ уже нашъ пароходъ, въ короткôмъ часѣ мы пôзнали въ нѣмъ щирого Русина, доброго вôтця, приятеля и щирого учителя, кобъ лишь такъ Богъ позволивъ на дальше непохитно. Короткій се часъ, а наша громадка повна людей кождои недѣлѣ що и не мѣстить ся, уже спокôй и порядокъ громадскій запанувавъ помѣжъ людьми. И свята Рождества Христового мы вôдсвятковали торжественно, такъ якихъ мали до того часу мало. По Сл. Божôй на Рождество отецъ окружившись молодежею середъ церкви выколядовали гучно въ штыри голосы: „небо и земля", та серце радовалось и слеза неодному закрутилась зъ радости.

Читальня.

При кôнци грудня отецъ Пôдгорецкій склликали мітингъ громадскій и сказали, що велика потреба у насъ читальнѣ. Читальня есть друга церковь, читальня есть школа, читальня есть просвѣта для людей, читальня пôддержить школу. Зôбранѣ одноголосно одобрили и вписалось до 60 членôвъ и выбрали комітетъ або выдѣлъ читальнѣ. Днесь число членôвъ досягає сотки. Що недѣлѣ члены сходять ся численно, а отецъ щось читають пожиточного, учать спѣву и т. д. и часъ переходить весело и прїятно.

Рускій вечерокъ (баль) зъ танцями.

Щобъ повстримати молодыхъ дѣвчатъ и кавалерôвъ вôдъ тыхъ покутныхъ музыкъ и неприличныхъ забавъ, якѣ водились по тôй часъ и котрѣ наносили богато нечести и зневаги а часами и клопотôвъ на нашу народность, отецъ обѣцяли, що будуть устроювати вечерки зъ танцями за тикетами въ нашôй читальни, а доходъ буде на читальню и школу, а тамъ могуть весело забавитись молодій люде, але пôдъ надзоромъ старшины. Такій першій рускій баль устроила наша читальня дня 18. сѣчня. Початокъ бувъ о 8-ôй годинѣ. Отець Пôдгорецкій вôдкрыли вечерокъ (баль) гарною промовою до численно зôбраныхъ, загрѣвали до товариского житя, до читальнѣ и до згоды мѣжъ собою. Потôмъ наступили спѣвы на перемѣну деклямаціи: „И старому придасть ся школа", „Рôдна мова" и знову спѣвы, а вôдтакъ весела коломыйка и быстрый козакъ. Такою забавою не могли налюбоватися старшій, поважнѣйшій люде,

Рускій клюбъ.

Отець Пôдгорецкій звернули увагу, чибы не добре було, щобы нашѣ Русины, котрѣ мають американьскій паперы не звязались въ таке товариство, або клюбъ політичный. Щобы при якомъ небудь голосованю американьскôмъ Американе числили ся зъ нами, що и мы люде, що и мы маємо право користоватись американьскими правами и добиватись лучшои долѣ. Нашѣ ситизены згодились и самыхъ ситизенôвъ вписалось 28 и еще богато иншихъ, котрѣ мають першѣ паперы. — Щасть Боже! наперѣдъ Русины!

КОРЧИНЕЦКІЙ.

НОВИНКИ.

На хлопску агітацію въ краю зложили

въ New Kensington, Pa.

Воробелъ Ив.	50	цнт.
Ватраликъ Ник.	10	„
Заяць Лука	10	„
Лысачокъ Мих.	10	„
Дзюрій Ив.	10	„
Буґелъ Василь	10	„
Водзѣкъ Ал.	05	„
Пыпникъ Мих.	10	„
Разомъ:	$1.15	

Честь и слава имъ, що не забувають на братôвъ въ старôмъ краю и по силѣ стараютъ ся имъ помочи. Дай Боже лишь, щобъ такихъ було бôльше. Ану хлопцѣ! Чи нема вась бôльше? — Грошѣ можна засылати до касіера „Союза".

Наука не иде въ лѣсъ.

Въ католицкôй Познаньщинѣ, кореннôмъ краю польскôмъ, котрый належить теперь до нѣмецкого цѣсаря, въ протягу остатнихъ 6 лѣтъ Нѣмцѣ набудовали бôльше якъ 30 протестанскихъ костелôвъ. Бѣднѣ Поляки робятъ то саме зъ Русинами въ восхôднôй Галичинѣ; будують сейчасъ косцьолъ, якъ лише въ якôй околици найдуть пôвкварта чоловѣка своего обряду. Школа тôлько, що тыхъ костелôвъ на Руси не мають кимъ обсадити, хиба органістами. То Нѣмцѣ такъ ихъ учатъ. — А ту въ Америцѣ те свиньство хочуть практиковати православнѣ; але не знаю чи втнуть тоѣ штуки, имъ царь батюшка и святѣйшій Синодъ не пришлють рублѣвъ, а на галицкихъ и мадярскихъ перевертнихъ, бізнесъ стахъ пôзнають ся и москалѣ.

Обôкъ него нечутными кроками йшовъ молодецъ убраный въ легкій, повѣваючій плащъ, зъ яснымъ лицемъ и яснымъ на рамена спадаючимъ волосемъ. Не злякавъ ся панъ анѣ не зачудувавъ ся побачивши єго; такъ єму якось було любо на душѣ, якъ коли бы зъ тымъ молодцемъ знавъ ся вôдъ найменшои дитины.

— Чому не правда? — запытавъ панъ.

— Е бѣда поза людскою виною и неспособностю, — вôдповѣвъ молодецъ.

— Чимъ докажешь єи истнованє?

— На що доказувати, коли можешь єѣ бачити на каждômъ мѣсци и въ каждôй хвили?

— А чому-жъ я єѣ не бачу и не бачивъ доси?

— Бо ты глядѣвъ окомъ узброенымъ формулками брехливои науки.

— Якимъ же окомъ можу єѣ побачити?

— Окомъ любови и спôвчутя.

Знову встыдно и негарно зробило ся панови на душѣ. Мовчавъ, потупивши очи въ землю.

— Ну, що-жь хочешь єѣ бачити? — запыталъ его товаришь.

— Не знаю, чи потрафлю — несмѣло вôдповѣвъ панъ.

— Знаю, що такъ якъ теперь еси, не потрафишь. Не маєшь розвиненого того змыслу, що робить способнымъ бачити таку появу. Але скажи, чи хочешь, щобъ я тобѣ въ тымъ зглядѣ отворивъ очи?

— Хочу, — крикнувъ радôсно панъ.

— Не тѣшь ся тымъ! Хто бôльше бачить, той бôльше чує, а хто бôльше чує, той бôльше терпить. Упереджаю тебе отже, що се справа зовсѣмъ неприємна и не цѣлкомъ безпечна.

Задумавъ ся панъ, въ кôнци вôдповѣвъ:

— Двѣ є пôдставѣ людского щастя — розумъ и мастокъ. Коли сей новый змыслъ не ослабить у менѣ анѣ одного анѣ другого, то що-жь злого може менѣ стати ся?

— Не тôлько не ослабить, але змѣцнить, заострить еще. Такъ хочешь, щобъ я отворивъ тобѣ очи любови и спôвчутя?

— Хочу.

— Ну то ходи зô мною.

— Куды?

— До хаты твого пôдданого, того хлопа, котрого ты нынѣ кіями казавъ навчати, що нема бѣды.

— Добре, пôду за тобою, — сказавъ панъ, хоча чувъ, якъ якась холодна дрожь пробѣгала єму по тѣлѣ.

V.

Дрѣмає въ сумерку вбога хлопска хата. Сумовито мигочуть зъ маленькихъ вôконъ жовтаве свѣтло каганця. На твердôй, брудной постели лежить поковклый, стогнучій костякъ зъ жевріючими вôдъ горячки очима — се жѣнка хлопова. На печи, обвиненый въ брудни лахманы, стогне другій костякъ, се догараюча дитина. А на лавѣ пôдъ вôкномъ безъ жадной постелѣ, тôлько кулакъ пôдъ голову пôдложивши, лежить хлопъ и тако-жъ стогне зъ болю по одержаныхъ кіяхъ. Въ хатчинѣ пусто, чорно, чути вôдразливый сопухъ нужды и занедбаня, гниючихъ и выплюваныхъ легкихъ, передучора вареной и плиснѣючои капусты и разового квасного хлѣба.

Плачливо скрипнули дверѣ, яснѣйше якось зробило ся въ хатинѣ; вôйшовъ панъ въ товаристве незнаного молодця. Нѣхто не чувъ ихъ и не вôдозвавъ ся до нихъ.

— Поглянь на те мешканє и представь собѣ, що туть цѣлый вѣкъ мусять жити и умирати люде, браты твои — сказавъ молодець.

— Що-жь, годѣ всѣмъ жити въ палацахъ, хтось и въ хатчинѣ мусить. — вôдповѣвъ панъ.

— Але представь собѣ, яке то мусить бути те житє! — сказавъ молодець.

— Таке, на яке заслугують, — вôдповѣвъ панъ.

— Поглянь на отсю невѣсту, на єи высохле якъ скѣпа тѣло.

— Знаю єѣ вôдъ давна. Була піячкою и неробою, теперь умирає на сухоты — рѣчь зовсѣмъ природна.

— Поглянь на отсего вôтця, на єго твердѣ, спрацьованѣ руки, на єго лице, сей живый образъ терпѣня и глухого супокою.

— Те, те, те, худобина и нѣчого бôльше. Таку худобу завсѣгды треба держати на ланцусѣ и пôдъ батогомъ, бо инакше буде кидати ся и грызти людей.

— Але подумай: яка-жъ то страшна доля засуджує одныхъ на те, щобы були худобою, щобы ихъ держано пôдъ батогомъ и на ланцухахъ, а другихъ на те щобы жили въ палацахъ и философували про свободу и ублагородненє?

— Що-жь въ тôмъ дивного? На гною цвѣтъ выростає. Щобы цвѣтъ зацвивъ, мусить мати пôдъ собою пôдстѣлку, що сама гниючи достарчає цвѣтамъ житєвыхъ сокôвъ.

— Але яка-жь цѣль тыхъ цвѣтôвъ? На що-жь ихъ? Для чого та пôдстѣлка мусить гнити для ихъ пожиты?

— Розвой думокъ и идеалôвъ, се найвысша мета людскости, се цвѣтъ єи истнованя.

— Але по що-жъ тыхъ думокъ, коли для ихъ розвою девять десятыхъ людскости мае бути гниючою пôдстѣлкою? Яка вартôсть тои думки? Для кого она мае служити?

— Для себе самои. Думка сама для себе мета, въ нѣй самôй лежить єи вартôсть.

— Дитинячка забавка — нѣско промовивъ молодецъ, — пересыпуванє пѣску зъ одной купки на другу. Але нѣ, коли ты розумный чоловѣкъ, то мусишь самъ не вѣрити въ те, що ты сказавъ. Не людскôсть истнуе для плеканя думки, але плекає думку для себе, для своєи користи.

— Що-жь нехай и такъ буде, — сказавъ панъ — але и въ такôмъ разѣ тои може тôлько зъ неи користати, хто думає.

— Хоча зъ той, якъ кажешь, пôдсѣлки тягне живучѣ соки? — вôдповѣвъ молодецъ.

— Що-жь коли цвѣтъ для гниючои пôдсѣлки зрече ся цвисти, то анѣ самъ не зацвите, анѣ пôдсѣлцѣ тымъ не поможе. Лѣпше зъ нагромадженыхъ скарбôвъ думки користати малому числу думаючихъ, чимъ кинути ихъ въ пропасть забутя для того лише, що бôльшôсть зъ тыхъ скарбôвъ користати не може.

— Не може, кажешь? А пробували вы коли не будь давати ѣй ту можнôсть? А для чого такъ пильно стережете тыхъ скарбôвъ, такимъ штучнымъ окружаєте ихъ валомъ, абы заборонити до нихъ приступу негоднымъ?

— Бо хлопство, то дитя, а думка, то огонь. Дитя зъ огню нескористає, а хату запалить

Заскаржвв ксьондзъ бискупôвъ.

Кс. Дентъ заскаржив архиепископôвъ: Корріґана и Кеане о вôдшкодоване $100.000, кс. Дентъ, бувшій монахъ, выкиненый тыми архиепископами зъ ордену и тяжко переслѣдованый вже черезъ 4 роки. Дентъ провадить 4 роки завзяту борбу зъ тыми „князями" церкви и теперь жадае судово 100 тысячь вôдшкодованя, бо каже, що дуже много стративъ черезъ ихъ переслѣдоване матеріяльно и находить ся, яко хорый — пôдъ лѣкарскою опѣкою.

Спалила ся почта.

Дня 26. сѣчня с. р. запаливъ ся почтовый ваґонъ при потязѣ Lehigh Valley въ дорозѣ зъ Wilkes-Barre, Pa. до Буфало. Цѣла почта призначена на тй околицѣ до тла згорѣла.

Може буде война.

Канада не хоче платити цла Спол. Державамъ на пограничахъ до Клондике. Въ наслѣдокъ того приказало правительство Сполуч. Державъ позамыкати проемыки Скаґвай, Гвай и Чількуть. Може буде и война.

На подарунокъ трумна.

Якійсь спортеменъ зъ Torska, Kan. написавъ до компаніи, що циґареты выробляе, що вôнъ призбиравъ 1200 образкôвъ зъ циґаретовыхъ пуделокъ и пытавъ ся, якій бы вôнъ подарунокъ за те дôставъ. Компанія вôдповѣла такъ: скури ще разъ тôлько циґаретъ, а мы пошлемо тобѣ трумну.

Кс Пітасъ зъ Буфало выгравъ процесъ.

Заплативъ Карвовскому $5000 а свому адвокатови за фатиґу $2000 и спдить спокôйно, поки знову хто не вчепить ся его тлустои кишенѣ.

Богачѣ и бѣдни.

Якъ называють ся богачѣ при тôмъ самôмъ занятію, а якъ бѣдни:

Богачѣ:	—	Бѣдни:
Туристъ	—	Ваґабурдъ.
Спекулянтъ	—	Злодюга.
Роскошникъ	—	Пяніюга.
Оригиналъ	—	Шаленый.
Зиученый	—	Лѣпюхъ.
Вольнодумный	—	Бѣшеный.
и т. д.	—	и т. д.

— Желѣзницю до Аляски почнуть на веснѣ будувати великй богатырѣ Канадійскй зъ Оттавы Mackenzie & Mann.

Нова руска читальня

Въ Ансоніи, Кон. 16. с. м. заложено читальню, котру прозвано именемъ Ивана П. Котляревского, въ память 100 лѣтнои рôчницѣ появленя „Енеѣды." На разѣ приступило 48 членôвъ, мѣжь котрыми есть 4 дѣвчатъ. До выдѣлу ввôшли: Дмитро Ванько яко голова, Иосифъ Вархоликъ мѣсто голова, Андрей Пôдберезнякъ касіеръ, о. Ант. Бончевскій писаръ, Фецко Шкуратъ господаръ, Алексій Горбаль библьотекаръ, Фецко Цѣркотъ колекторъ, а на заступникôвъ: Ксеня Горбаль и Петро Карпякъ. Ухвалено записати до читальнѣ всѣ рускй газеты, якй выходять для народу въ Америцѣ и старôмъ краю, одну словацку и англійску „Emigrant." Сходины членôвъ на читаня и спѣвы вôдбувають ся правильно що недѣлѣ и свята по вечѣрни въ гали пôдъ церквою. Всѣ нашй люди зъ Ансоніи и околицѣ повиннй записати ся до читальнѣ, бо то дуже пожиточна рѣчь.

Послы всюды однаковй.

Побили ся послы въ Вѣдни, поштуркали ся въ Парижи, а въ Вашинґтонѣ такъ ся выганьбили, що ажь гидко было слухати.

Бачнôсть!

На пôврôчнôй конвенціи „Р. Н. Союза" ухвалили урядники товариства велике добродѣйство для тыхъ, що ще не належать до „Союза." Рѣшено такъ, що хто не переступивъ ще 35 року житя може притупити до „Р. Н. Союза" безъ вступного, але тôлько въ мѣсяцю мартѣ. Передъ тымъ и потому буде вымагати ся на ново вступного. Спѣшѣть ся-жь записувати въ тôмъ мѣсяцю мартѣ громадно до „Р. Н. Союза", бо шкода пропустити такои доброи случайности—стати членомъ товариства безъ вступного.

— Прошу еще разъ всѣхъ тыхъ добрыхъ людей, що оногды позабирали въ роспродажь „Календарь", щобъ якъ найскорше поприсылали менѣ докладнй рахунки або нероспроданй „Календарѣ."

О. Несторъ Дмитрôвъ,
89 Johnson Str.
Buffalo, N. Y.

— Въ однôй епископальнôй церкви въ Jersey City, N.J. вôдбуваесся крôмъ богослуженя вечеромъ школа танцѣвъ. Тôлько 12½ центôвъ за годину платить ся. Кажуть, що мае бути незадовго еще циркъ въ тôй церкви.

— Въ сенатѣ Спол. Державъ сварють ся батьки народу про те, чи бôльшій бувъ банкротъ за часôвъ Клевелянда, чи лѣпше часы за Mc Kinley-а, добре имъ жартовати, якъ попють ся по готеляхъ въ Вашинґтонѣ, але бѣдный робôтникъ, якъ гинувъ зъ голоду такъ и гине.

— Въ Франціи прійшло до такихъ самыхъ скандалôвъ въ парляментѣ, якъ недавно у Вѣдни. Золя каже, що невинность Дрейфуса мусить бути доказана. Що та вже бѣдна Франція на свои шкôрѣ не перенесла? А прецѣ, якъ зъѣдуть ся народы зъ цѣлого свѣта на выставу въ Парижи 1900 р. то будуть Францію подивляти.

— Въ Вашинґтонѣ на почтѣ кравъ злодѣй довшій часъ по $1000.00 денно, ажь теперь вôдкрыто крадѣжь. Видно незмѣрнй сумы суть въ почтовôй касѣ, гай и незмѣренй порядки.

— Англія и Россія просять Хины, щобъ конечно пожичили собѣ вôдъ нихъ 60 міліонôвъ на 6 процентъ. Розумѣе ся, що якъ Англія пожичить то вже Россія нѣ. Цѣкава рѣчь, хто кого перехитрить.

— На Кубу повысылали свои военнй кораблѣ Спол. Державы, Нѣмеччина и Франція.

Вѣсти робôтничй.

— Lebanon, Ind. Робôтники, затрудненй на колеѣ Chicago & Southeastern застрайковали и мстять ся на компаніи выколѣйованемъ потягôвъ и т. д. Вôдъ восьми мѣсяцѣвъ не выплачовала декотрыхъ робôтникôвъ компанія платнѣ.

— Въ палатѣ послôвъ въ Вашинґтонѣ була недавно забавна суперечка мѣжь републиканьскими а демократичными послами на тематъ „добрыхъ" и „злыхъ" часôвъ. Панове републикане говорили що за панованя Микинлого настали добрй часы, бо робôтники всюда(?) затрудненй и въ остатныхъ часахъ заложено богато новыхъ бізнесôвъ. Демократы вôдповѣдали знову, що безробôтя за часôвъ Клѣвлянда не можна розрôжнити въ „золотыхъ" часôвъ Микинлого, бо за той часъ збанкротовало ще бôльше бізнесôвъ якъ заложило ся новыхъ. Пораховавши всѣ тй великй страйки майнерскй и теперь ткачôвъ по всхôдныхъ державахъ и неустаннй знижованя платнѣ робôтникамъ, мусимо признати демократамъ слушнôсть.

— Страйкъ майже всѣхъ робôтникôвъ по фабрикахъ выробôвъ бавовняныхъ въ державахъ Месечузетсъ, Родъ Айляндъ, Вермонтъ, Ню Гемпіръ и другихъ всхôдныхъ, якій теперь провадить ся, мае тй самй голодовй причины, якъ страйкъ майнерôвъ при мягкôмъ вуглю. Робôтники борять ся, бо видять, що коли-бъ заспиляли ту справу, прійшло-бъ ся имъ умирати зъ голоду, за ту платню, котру теперь после самоволѣ фабрикантôвъ мали-бъ дôстати и не можна прецѣнь выжити зъ пѣлою свою родиною. То постепенне зниженье зачинаесь еще вôдъ р. 1894. Тогды фабриканты нарѣкаючи на „злй часы" оповѣстили зниженье платнѣ о 10 проц. Даремно робôтники спротивлялись тому, ничь не помогло, бо мусѣли згодитись на 5 процентову знижку. Тымчасомъ показалось зъ статистичныхъ выказôвъ, що фабриканты помимо тыхъ „злыхъ часôвъ", на котрй такъ нарѣкали, осягнули въ тôмъ часѣ $1,343,027 чистого зыску або по $140,225 на одну фірму. А робôтникъ? Въ Ню Бедфордъ заробивъ на рôкъ всего $349, а въ Фалъ Риверъ ажь $336. Очевидно, що фабриканты-паны тыхъ $1,343,027 вкрали робôтникамъ, бо за ихъ тяжку працю се имъ належить ся. —Незадовго потôмъ зниженно дальше о 5 проц. а теперь знову о 10 проц. длятого мусѣли робôтники всюды застановити роботу. Се борба о найсвятѣйше для чоловѣка право — жити. Та не всѣ робôтники знають оцѣнити то право, хотяй не разъ не два прійшло ся неодному пересвѣдчити, якъ тяжко то теперь жити. — Въ фабрикахъ якогось панка М. Ц. Д. Борденъ въ Фолъ Риверъ выдалено всѣхъ старыхъ робôтникôвъ а принято на ихъ мѣсце Полякôвъ и Португальчикôвъ, котрй згодились робити за дуже низкй цѣны. Говорять, що той панъ Борденъ подаровавъ недавно одному заведеню доброчинному $61,000, длятого хоче собѣ теперь вôдбити то зъ процентомъ на робôтникахъ. — Отже страйкъ въ Фолъ Риверъ вже ослабленый.

— Дня 27. януара скôнчила ся конвенція представителѣвъ робôтникôвъ и властителѣвъ майнъ въ Чікаґо, котра була скликана въ цѣли означеня певнои платнѣ по майнахъ въ захôднôй Пенсильваніи, Илинойсъ, Огайо, Индіяна и захôднôй Вирджиніи. Робôтники побѣдили. Зъ днемъ 1. апрѣля въ захôднôй Пенсильваніи, въ долинѣ Hocking и Индіянѣ достануть майнеры 10 центову пôдвыжку на тонѣ за вугля не перепускане черезъ сито, а вôдповѣдна до тои скалѣ платня мае запровадитись по другихъ державахъ. Зъ тымъ днемъ мають працювати робôтники лишь 8 годинъ денно. Въ разѣ непорозумѣнь о платню або число годинъ деннои працѣ буде треба удаватись до робôтничои организаціи поодинокои державы. Позаякъ тыми рѣшенями задоволенй такожь властителѣ майнъ, длятого може бодай на оденъ рôкъ буде спокôй мѣжь майнерами, розумѣе ся, если завсѣгды буде ся робити.

Друкарня „Свободы" выготовляе дуже точно, скоро и дешево всякй рѣчи, якъ: тікеты на балѣ, выгравки; статута для Братствъ; вôдозвы, листы и въ загалѣ всякй рѣчи входячй въ кругъ дѣланя друкарнѣ, въ мовахъ: рускôй, польскôй и словацкôй.

За „Свободу" належить ся заплатити!

— Але дитя, котрому на вѣки забороните ужпвати огню, може вырости на чоловѣка дикого, на двоногого звѣря и нѣчого больше.

— Що-жь я на се пораджу? — сказавъ панъ, здвигаючи раменами. — Чи по то лише ты завѣвъ мене до сеи вонючои норы, щобы менѣ тое сказати? Не думай, що ты сказавъ менѣ що небудь нового. А особливо не думай, що тымъ отворишь менѣ очи любови и спôвчутя.

— Цѣлкомъ нѣчого подôбного не думаю — вôдповѣвъ молодецъ. — Я тôлько силувавъ ся домацати ся въ тобѣ живои душѣ — и не мôгъ. Я зваживъ тебе на вазѣ и переконавъ ся, що ты занадто легкій. А до тои хаты вôйшовъ ты на тое, щобы зъ неи не выйти больше. Она мае бути для тебе школою, найвысшимъ университетомъ. Тутъ маешь побрати остатню, найвысшу науку людскости, якои не дали тобѣ заграничнй университеты.

Панъ усмѣхнувъ ся на тй слова зъ погордою. Але молодецъ зблизивъ ся до спячого на лавѣ хлопа, взявъ его за груди и пôднѣсъ легко, якъ перце. Потому все ще сонного поставивъ побôчь пана и сказавъ:

— Придивись ему добре!

— Обрыдлива худоба — здрôгнувъ ся панъ.

— Знай-же, що вôдъ сеи хвилѣ ты будешь нимъ, видъ и станъ его возьмешь на себе, а вôнъ на твоимъ мѣсци засяде.

И сказавши тй слова, молодецъ пястукомъ якъ величезнымъ молотомъ ударивъ пана въ груди. Йойкнувъ панъ въ страшеннôмъ болю и впавъ горѣлиць безъ тямы. Въ той хвили погасъ каганецъ, що стоявъ на припѣчку и у хатѣ зробило ся зовсѣмъ темно и тихо, якъ въ гробѣ.

(Дальше буде).

ДО БРАЗИЛІИ.

Поезіи
Ивана Франка.

(Конець).

III.

Листъ изъ Бразиліи.

Сусѣды любі! Пише вамъ Олеся.
Мы всѣ здорові и добре намъ веде ся.

Сѣмъ мѣсяцѣвъ отсе мовчали мы,
Ажь на кôнци вандрôвкі стали мы.

Середъ лѣсôвъ живемо въ барацѣ
И маємо страшенно много працѣ.

Рубаємъ дерева на сяжень грубі —
Одно два дни довбемъ. сусѣды любі.

За рôкъ оттакъ гень буде чистый морґъ,
То будемъ сіять. Живемо на борґъ.

Борґує намъ урядъ, покѣль до свого,
Курузы, бульбы, сôль — и бôльшь нѣчого.

Не розлучили насъ и на пять хвиль....
До мѣста маємо пятнайцять миль.

Въ лѣсахъ пôдъ горами... Та мы не ропчемъ:
Дорôгъ нема, стежки, дасть Богъ, протопчемъ.

Та вы цѣкаві, якъ намъ до воды
Доѣхалось, а потôмъ сюды.

До Вѣдня ѣхали спокôйно, въ купѣ:
У Вѣдни насъ три дни держели въ цюпѣ.

Пустили насъ, лишь панъ якійсь вôдъ насъ
Сѣмъ срѣбра взявъ, що пôдписавъ пасъ.

Зъ Понтебы завернули насъ до Грацю,
Тамъ три недѣлѣ мали зъ нами працю.

Писали до Стрыя, Мостôвъ и Кутъ,
А намъ казали: „Зачекайте тутъ!"

Палазя тамъ умерла вôдъ урокôвъ,
А лѣкаръ Нѣмець мовивъ: „Зъ браку сокôвъ."

Ивась умеръ напевно вôдъ нôчниць,
А лѣкаръ мовивъ: „Не плетѣть дурниць!"

Та якъ ще Грицьь, Оксанка, Рузя вмерли, —
Пустили насъ: „Идѣль, куды наперли!"

До моря мы дôбрались безъ бѣды,
Лишь що до насъ присѣлись два жиды

И выдурили вôдъ Баланды й Хмиза
По десять риньскихъ за якісь авѣза.

Та на однôй переѣздцѣ якось
Згубивъ ся и пропавъ Юркôвъ Антось.

Въ Ґеневѣ мы сѣмъ недѣль шифу ждали,
За мѣстомъ въ норахъ якъ циганы спали.

Поганый край! Докучивъ голодъ намъ,
И горячокъ понабирались тамъ.

Сѣмъ штукъ дѣтей, Онищиха й Чаплиха
И Хрущь старый тамъ вмерли. Збулись лиха.

Було-бъ насъ бôльше померло, бо якась
На насъ якась итальска панѣ завзялась

И выпросила въ короля свѣдоцтво:
Держать ихъ, ажь имъ вмре жѣноцтво.

Хресть божій зъ нами! Певно се була
Якась безбожна упириця зла.

Бо справдѣ на жѣнокъ у ті добы
Ударили найгôрші хоробы.

Та Богъ наславъ на тую злюку бичь:
Попавсь намъ лепскій Русначокъ-паничь.

Списавъ вôнъ листъ слѣзми облитый
До ихъ тамъ королевы Марґариты.

Все розповѣвъ: якъ насъ тутъ трясця бе,
Якъ вѣдьма нôчю кровь жѣночу пе.

Що тутъ дѣтей безъ корму сохне й плаче,
Якъ зъ вѣдьмою король у гречку скаче....

И помогло. Пустили насъ якъ стôй.
Урвало ся поганôй вѣдьмѣ тôй.

А якъ мы вже на корабель сѣдали,
То панича вôдъ насъ арештували:

Немовь бы то вôнъ ошукапець есть.....
Вôнъ намъ шепнувъ: „Се злои вѣдьмы месть!
„Мовчѣть, бо пропадете всѣ до чиста!"
Мы — ша! Пропало нашихъ риньскихъ триста.

По морѣ мы плыли безъ злыхъ пригôдъ,
Лишь хорувавъ погано весь народъ.
На морѣ вмерло девять душь народу;
Ихъ замѣсць погребу метали въ воду.
Най Богъ боронить вôдъ такои тьмы,
Якъ матерѣ рыдали за дѣтьми.
Коли ихъ рыбы довгі мовь ті бальки,
Зубаті, чорні, рвали на кавалки!
Въ Бразиліи мы тежь зазнали зла:
Пропасниця лиха на насъ зайшла.
Три мѣсяцѣ чекали мы на квѣты:
Три хлопы вмерли тутъ и три кобѣты.
Пять хлопцѣвъ до услугъ продали мы,
А сѣмъ дѣвчатъ пôшло въ такі домы.
Про хлопцѣвь доси мы не мали вѣсти,
Дѣвчата раді: є що пити й ѣсти.
Що-жь ще писать вамъ? Тутъ новинъ не гукъ.
Пять душь намъ доси вмерло вôдъ гадюкъ.
Тутъ по лѣсахъ блукають дикі люде,
Бють нашихъ и ѣдять. И намъ мабуть те буде.
Та може дасть намъ Богъ еще пôднять ся.
Було насъ сорокъ, є ще вѣсѣмнайцять.
Одно лишь жаль, що вже по руски тутъ
Молить ся нѣ балакать не дадуть.
На насъ у мѣстѣ крикнувъ Кандзюбиньскій:
Nie wolno tutaj gadać po rusinskij!
„Tu polski kraj i polski Bóg i król!
Po polsku gadaj albo gębę stul!"
Га, що-жь, коли такъ острый ферлядунокъ,
Хай буде ѐ такъ! Якій намъ тутъ ратунокъ?
Симъ кôнчимо. Прощайте! Ждѣть вôдъ насъ
Звѣстокъ, якъ намъ заблисне лѣпшій часъ.

Учѣте ся, браты мои! И чужому научайтесь,
Думайте читайте, И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко

Всюды нѣвечить ся правда, Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Всюды панує брехня, Най пе повстане вона!
Ив. Франко.